

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ш О Д У Н А В К А

№ 34.

Београдъ 22. Августа.

1847.

ПРИЯТЕЛЬСТВУ.

О ангеле божественый,
 О предивный неба даре!
 Ты, ком' узликъ торжественый
 Я приносимъ за ударъ!
 Нѣ пѣснѣ те на свѣту,
 Коя б' тебе овѣвала,
 На важности у предмету,
 Съ тобомъ да б' се поравнала!
 Велика су дѣла твоя,
 Чимъ се дижешъ у высину,
 Нит' су кадра уста коя
 Произнети славу нѣну!
 Шта е сыйность и господство,
 Шта л' сва блага према твою?
 Ты подпуно задовољство
 Обожику даешъ свое!
 Нѣ снай поживію,
 Нит' видію праву радость,
 Тко те нѣ оусію
 И познаю твою сладость!
 Ты си однивъ Бога живогъ,
 О пресвѣтло любви чедо!
 Све мнѣ раи дивногъ
 Храни нѣдро твою свето!
 Ты вѣтрило духу даешъ,
 Къ цѣли своіой да е ближе,
 Божественымъ зракомъ сияшъ,
 Кадъ надъ главомъ облакъ гниже!
 Ты саставляшъ краю свѣта
 Огвѣмъ любви племяте,
 Изъ любви много цвѣта
 Даре силѣшъ лѣковите!
 И у тавнимъ колебама
 Миліе е съ тобомъ быти,
 Нег' у царскимъ дворама
 Вѣкъ безъ тебе проводити!

Ты си вѣнаць, ты си круна,
 Свега блага ту на земљи!
 Ты дивото любвепуна
 Край разумной кончишь жель!
 И прем' ништа нѣ теже
 Нег' у царство твою доби...
 Ахъ, ал' како силно веже
 Давна свеза твою моѣ!! —

Іованъ Илиѣ.

СРБСКА НАРОДНА ПРИПОВѢДКА.*)

УЧИНИ ДОБРО НЕКАЈ СЕ.

Быо човекъ и жена, па су имали едногъ сына, и силно благо, ал' су простогъ рода были. Кадъ е дѣте нарастло велико, рече човекъ жени: „Жено! пошальмо мы наше дѣте у свѣтъ, некъ проѣ по свѣту и види, како и по други мѣсти люда живе.“ Жена пристане на то, и спреме дѣте за путь, даду му много благо, и оправа га у свѣтъ: „Иди, веле, сыноко у свѣтъ и види, како и по други мѣсти люди живе.“

Дѣте узме собомъ благо, и оде у свѣтъ. У свѣту путуюћи овамо онамо найпосле наиђе на едно гроблѣ, и затече тамо люде, ди одкопаваю еданъ гробъ. Рече ѿмъ дѣте: „Помоз' Богъ браћо!“ Люди: „Богъ помог'о брате!“ Дѣте далъ рече: „А шта вы то браћо копате?“ Люди: „Копамо зло; одкопавамо нашегъ дужника, кои е прекоче оvdѣ саранѣвъ. Олѣ е одъ насъ силно благо поузаим'о, то потрошію, и умро, а мы садъ немамо изъ чега да се наплатимо: па одъ тежке невољ ево одкопавамо га, да

*) Изъ сборке г. Георгіа К. Стефановића, кою не сада Матица Србска у Пешти на свѣтъ издана. У.

та баръ свакій по еданъ путъ батиномъ удари-
мо, па на часть му онда дугъ, когъ е одио на
онай свѣтъ.“

Дѣтету се ово разжали, и рече їмъ: „Ман-
те се, браћо, тога посла, кадъ е већь мртво
тѣло матери земљи предато, а оно нека лежи
и почива у миру; а я ћу вамъ радъ и вес'о савъ
нѣговъ дугъ исплатити.“

Люди ово едва дочекаю, гробъ поравне, и
добусе. А дѣте едного по едного испита, ко-
лико е дуга, и закуне: Богъ ти, а душа ти! Ови:
„Богъ ми, а душа ми.“ Исплати дугъ мртвога,
новце потроши, врати се кући отцу и ма-
тери.

Отаць и мати едва дочекаю дѣте свое,
стану га испытивати, кудъ е одио, шта е видіо,
и шта е радіо?

Дѣте їмъ приповѣди све, кудъ е ходіо, и
да е наипосле на едно гроблѣ наиш'о, и како е
надъ гробомъ мртвога займодательима дугъ ис-
платіо, и благо потрошио.

Ово буде врло мило отцу и матери, и ре-
че отаць дѣтету: „Сынко! да е Богомъ просто,
то си врло паметно учиніо, и никадъ небы мо-
г'о на болъ оно благо потрошити. То ће намъ
за здравлѣ наше, за спасенѣ душе быти.“

Кадъ е потомъ мѣсецъ дана протек'о, о-
петъ отаць спреми сына за путъ, да му два-
путъ више блага, него што е у првѣй ма дао,
да иде у свѣтъ и види, како по свѣту и други
люди живе. Мати па растанку извади ябуку изъ
нѣдара, пружи е сыну, и рече: „Узми дѣте ову
ябуку, пакъ потражи себи едного друга, съ
кимъ ћешъ одити, тежко е самомъ по свѣту
ићи. Кадъ наћешъ друга, погодишъ се и уго-
воришъ друштво съ нѣмъ; а ты дай му ову я-
буку, нека е полови съ тобомъ, па ако е право
по поли расѣче, быће ти вѣранъ; ако не, чувай
се добро одъ такога, да те у чему неомане.“

Дѣте ово добро утуви, оде у свѣтъ, и тре-
ћій данъ стигне у едну варошъ на вашаръ. Оде
онъ у крчму да руча, и текъ што е торбу о-
творио, да ело извади, изиђе еданъ човекъ предъ
нѣга и рече: „Помоз' Богъ брате!“ Дѣте: „Богъ
помог'о брате!“ Човекъ: „Ако-Бог-да ты бра-
те!“ Дѣте: „Идемъ у свѣтъ, да видимъ, како
по свѣту други люди живе.“ Човекъ: „Па и-
машъ ли кога уз-а-се, съ кимъ бы по свѣту о-
діо?“ Дѣте: „Немамъ, а радъ бы имати едного
доброгъ друга.“ Човекъ: „Па ево я ћу ти бы-
ти сапутникъ.“ Дѣте: „Обешъ?“ Човекъ: „О-
ћу.“ Обешъ? оћу. Обешъ? оћу. Уговоре, ка-
ко ће одити и трговати, полюбе се и седну ру-

чати; дѣте прво извади изъ нѣдара майчану я-
буку, метне е предъ друга, да е полови, и овај
узме ножъ, и као да е на теразіе мѣрјо, упра-
во по поле расѣче, свакій свою полу посде, ру-
чаю, и одма узму посо трговине пред-а-се. Ово
буде врло мило дѣтету, и савъ се навѣри томе
другу своме.

У трговини Богъ їмъ срећу даде, те су
за мало времена тако берићетни были, да су
толикій добытакъ стекли, колика е главница бы-
ла. Тад' рече другъ дѣтету: „Знашъ брате
шта е, мы Богу фала блага ево доста имамо,
више намъ нѣ одъ потребе. Него я ћу да гле-
димъ садъ што е теби одъ потребе. Ты треба
да се женишъ. Я ћу ти быти провођація, и то
ћемо просити цареву ћерь.“

Почне се дѣте изговарати, да е женидба
рано за нѣга, и да царева ћи неможе за нѣга,
одъ проста племена дѣтића поћи, и т. д.“ Али
овај неслуша него вели: „Знашъ брате како
люди веде: ко се младъ ожени и рано руча,
нек' се некае. А друго е моя брига.“ И тако
пресврне и склони дѣте, да иду и да просе ца-
реву ћерь.

Кадъ ови изиђу предъ цара, и запросе му
ћерь. Царъ се заплаче, и рече: „Моя дѣцо! я
самъ мою ћерь ево деведесетъ и деветъ пута
удавао, и свако прво утро свакій ми зетъ мр-
тавъ осваше съ моіомъ ћери: пакъ бы гріота
одъ Бога была, да овако лиепъ момакъ узалудъ
погине.“

Другъ на то почне цара пресвртати и го-
ворити: „Богъ срећу дѣли, мож' Богъ дати па
ће овај срећанъ быти, па кудъ е отишла иля-
да, нек' иде и стотина;“ овамо онамо око ца-
ра, нехтеде се оканути, докъ га нѣ склоніо на
то, да даде ћерь за дѣте. Царъ учини свадбу,
али ладну, ер е већь онај данъ и о томъ на-
редіо быо, како ће се сутра погребъ држати.
Вѣча се дѣте съ принцезомъ, буде часть, и у
вече, кадъ се гости разођу и сведу младенце,
другъ се подираде къ младенцима, да види, шта
е и зашто угнуше толики люди.

Дѣца спаваю; а овај ужего жижакъ, пакъ
ево е чело главе, и да небы задрем'о, узме брусъ
и бритвицу, и почне оштрити бритвицу свою.
Кадъ бляше око польноћи, ал' усударедъ отво-
ре се уста дѣвојчка, помоли се змја изъ уста
дѣвојчки, и пође управо къ љувегіи, да га уе-
де. Другъ брже бритвомъ оцече іој главу, а
трубъ врати іој се у принцезу натрагъ. Кадъ
мало постоя, ал' изъ уста дѣвојчки помоли се
друга змја, и ова пође управо къ љувегіи, да

га уеде, оцече онъ и овой главу, па е метне у цепъ, а трубъ се врати натрагъ као и првѣй. Тако е другъ седіо кодъ младенца, докъ нѣ зора забелила, па онда лагано изиђе на полъ, затвори собу, младенци остану спавајући, к'о и пре, а и онъ самъ оде, легне, и заспи.

Кадъ е већъ свануло было, пође царъ да отвори собу, и одећ' рече: „Ей Боже! какавъ ће ми оцетъ данасъ данъ бити! Болъ бы было, да нисамъ удав'о дѣтета, кадъ знамъ, да онај сирома мртавъ лежи.“ Ово рече, и отвори врата, а дѣца се смею, играю, и поћу къ нѣму радостни. Царъ се томе врло яко обрадуе, и пукне радостанъ гласъ по свој царевини, да е живъ зетъ царевъ, наслѣдникъ царевине! И текъ другій данъ царъ право веселъ, велику свадбу учини.

Свадба буде, и прође, и после свадбе на еданъ мѣсець дана, рече другъ дѣтету: „Знашь брате шта е? Ты си се оженіо, и сретно удоію, али отца и матеръ у томъ пытао, и благослова нѣгова искао ниси, ништи се ты садъ одъ цара таста твога, да отидешъ са женомъ твоіомъ отцу и матери, да ій поодишь, да те благослове, и виде.“ Оде дѣте къ цару, и каже ово, и цару буде врло мило, да се онъ и у царевини сећа и опомињъ свои просты родителя.

Даде іймъ царъ подвозъ и слуге, и оправи ій, да иду старымъ пріятельима.

Кадъ су были на среди пута у едной великой шуми; у средъ шуме рече другъ дѣтету: „Знашь брате шта е; я оћу овде да мы нашъ добытакъ подѣлимо!

Дѣте: „На часть ти брате и добытакъ и главница, я самъ Богу фала, што ми треба, задобыо.“

Другъ: „А не брате! што е право и Богу е драго, главница остае твоя, а добытакъ се дѣли.“ И мораде да подѣле добытакъ. Кадъ су новце преброяли были, свакога е талъ толико износио, колико е дѣте у првѣй ма новаца одъ свогъ отца добыло было на путовањ.

Потомъ одведе другъ дѣте и принцезу даљ одъ млађи нѣговы у шуму, млађе оставе, да благо и кола чуваю. Кадъ се мало удаде одъ млађи рече другъ дѣтету: „Брате дай, да ти свежемъ марамомъ очи.“ Дѣте главу приклони и овай свеже му марамомъ очи. По томъ узме принцезу на руку, прековѣси е по поле преко руке, и тресне съ нѣоме, и изъ уста іой испадне еданъ трупъ одъ зміе, тресне и другій путъ, и испадне и другій трупъ одъ зміе, те принцеза одма постане по томъ и здравіа и лѣпша. Тадъ

му скине мараму съ очію, покаже му трупове одъ зміа, и рече: „Ево трупова;“ а изъ цепа извади главе одъ зміа и покаже, састави главе съ труповима, и виде, да су главе одъ зміа. Па онда каже: „Ево видишь, ове две зміе, ове су помориле твоје прве предшурове. Съ тимъ поздрави цара таста твога. Мой талъ новаца нек' ти буде наплата за дугъ онога мртвогъ, надъ гробомъ когъ си займодательима дугъ исплатіо. Оно е гробъ мога тѣла, фала ти на любви, буди срећанъ и добаръ као и досадъ, съ Богомъ.“

Друга нестане. А ово двоје оду къ млађима, скупе новце, и отиду, па пооде старе просте родитель, руке полюбе, благословъ добыю, и на престолу царевине много и дуго сретни и задовольни поживише.

О ВНУТРЕНЬМЪ СУДІИ.

1. Чиста е савѣсть небо у срдцу човека, злобама тиранинъ и бурама ленгеръ.

2. Као што сунце разтапа ледъ, тако и чиста савѣсть разведрава жалость. Она е жеднећима спасителанъ изворъ, болуюћима яка подпора, горећима якомъ сунчаномъ припекомъ добаръ ладъ, и умирућима мекій ястукъ.

3. Свакій онај, кои чисту савѣсть има, сматра све люде, кое буде сретао, као нѣгове пріятель; дакле нити се коме, као по дужности укљана, нити се пакъ кога одъ нѣя бои.

4. Онъ свакогъ лукавогъ сажалаява, а добраго люби; къ тому е прама свакомъ улюданъ.

5. Нѣгова е душа увѣкъ весела. Увеселѣнія, коя му часови доносе, прима онъ са врло веселымъ образомъ, а непогоде, кое му се напрасно указую, сноси великодушно.

6. Свакій, великій и малый, има повѣренъ у таковомъ мужу, кои испуњава дужности са чистомъ савѣшу. Таковый, ма и у најпростіемъ одѣду быо, остае независимъ, или болъ рећи превосходный између своіо.

7. Свакій онај, кои е имао срећу упознати га, мора га почитовати; еръ онъ и предъ судомъ, и предъ самымъ престоломъ цара стои неустрашимъ, па и саму смрът са веселымъ смѣхомъ.

8. Тежко оноу, кога савѣсть за какову погрѣшку гризе! Таковый се бадава предае нѣдрима свѣтскогъ метежа; еръ ма кудъ да отиде, носи са собомъ и искру пакла, коя га по тайно утаманюе.

9. Суетно се труди, да се уклони одъ божественогъ опредѣленія свѣта, гдѣ само добро може обстати и напредовати, и гдѣ се зло увѣкъ казни и упропаштуе; ерѣ невидима нека сила овлада га, и заедно са нѣговима поступцима поставља га у овомъ вѣчномъ свѣтскомъ опредѣленію.

10. Савѣсть е найбільій учитель свега; ерѣ ова и невѣштогъ учи, шта му ваља чинити, и тако се витко несме съ тымъ изговорити: да нѣ познавао, шта е добро, шта ли рѣаво.

11. Савѣсть суди свагда праведно и безмытно! Дакле савѣдујући овомъ божественомъ и благомъ чувству, нигда нећешъ учинити своевольно штогодъ, кое бы непристойно было, већъ ћешъ увѣкъ почивати у нѣжнимъ спокойства и задовольства нѣдрима. Савѣдуй гласу овога учителя, и кадъ е у найвећемъ степену радость.

12. Савѣсть поучава свагда брижљиво и праведно! Дакле ако неслѣдуешъ нѣномъ опредѣленію и стази, нигда нећешъ наћи путъ блаженства. Немой се ни на кога другога ословити, и немой тражити друго какво средство къ извршенію твои рѣавы желя и склоностій, кое бы шкодило чувству овога праведнога и пристойнога учителя. Знаи, да савѣсть съ ничимъ нема сравненія.

13. Савѣсть учи свакога, и вели му: да е свакій човекъ грѣшанъ, и кои е на земљи погрѣшио, онаи е осѣтио савѣтованѣ внутренѣга судіе.

14. Човекъ, пре него што ће учинити कराке къ рѣавымъ нѣговимъ дѣлима, бори се са самымъ собомъ, бори се са савѣтуюћомъ га савѣшчу, са благимъ анѣломъ, велимъ, кои га жели свагда постоянна одржати, и нигда га оставити да посрне. Али, да велике жалости! више пута ово човеколюбиво поученѣ тога благога ангела пролази суетно, ерѣ погрѣшке превазилазе, и тако се лакше извршуют!

15. Савѣсть укорава свакога! Ерѣ после погрѣшке добрый анѣо бѣжи, а злый бди надъ нѣговимъ угнѣтаняма. Онда у мѣсто радости влада страхъ у срдцу.

16. Пакость рѣавога савѣта слѣдуе ти свуда и у свакомъ ти се задовольству находи. И ако се кадкадъ случи, да се ово дневнима усла-

женяма заборава, ипакъ побу у постели уображава ти се опомена на неправду.

17. Ты бы желіо спокойнога сна, али те опомена гони съ тежимъ снима. Такова е дакле сила савѣсти, коя заузима мѣсто Бога у човеческой души!

Съ Грчкогъ превео
Стеріа М. Юка.

СВАШТА НА ВРЕМЕ.

Кралѣвићъ Марко небы у свое време ни потуру за баруть дао, а доциѣ видисмо, како су садѣствомъ нѣговимъ читаве државе съ людма заедно у воздухъ одметале. Только столѣтїа лежале су крпе забачене по љубрету, докле нису артино изобрѣли, којомъ се сви высоки и низки духови рода човеческогъ одѣваю. Опіумъ бише съ почетка само као лѣкъ употребљаванъ; али ово успавателно средство пробудило е Хинезе, кои садъ трају очи и мрдаю глазомъ, видећи, како е нѣнова наука преко зида скочила и кодъ други народа свое прибѣжиште нашла. Презрѣный е шлюнакъ прадѣдъ Хершлогогъ телескопа, кои е нове сунчане системе на своду небесномъ изнашао. Крумпирѣ су одъ толико столѣтїа сиротиньска мавна, а одъ како люди одъ вѣга болую, нестатѣ га. — А у наша е времена пуцаюћїи памукъ и сумпорovitый воздухъ у моди. —

Евтиміе Аврамовићъ.

СИТНИЦЕ.

* Философія, коя се забавља са природомъ човезіомъ, политикомъ и правима, гледа да распространи полезна зная: — нѣни хулятели су или тупоглавици или неваљали грађани.

* Првїи е степенъ къ мудрости, свое собствене незнанѣ познати, лудости — себе за мудра држати — оставити се, ако нежелїмо да насъ други за луде држе.

* Заслужене прекоре савѣсти нехѣти сносити, есть слабость; нѣи избѣгавати, нѣ саврушенѣ!

Јованъ Ристићъ.

НОВА КНЪИГА.

Нашнѣ избавленія жизни човеческогъ изъ прилрлости, невести и изъ напрасне велике опасности, безъ помохи лѣкара. Издаю одъ Хермана Шлезингера, С. лѣкарскїи наука. У Београду, у Княжества Србскогъ Книгопечатни 1847. — На 8-ку, стр. IV., 100.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.

WWW.DJILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА